

## SMAASTYKKER

Af

A. Rønnekilde Nielsen.

### Tyendemarked paa Slagelse Fisketorv.

**I** adskillige danske Købstæder var man i ældre Tid to Gange om Aaret, den 1. Maj og den 1. November, Vidne til det nu hedengangne Folkelivsbillede, *et Folkemarked*, ogsaa kaldet *Tyendemarked*.

Sidst saa man nok et Folkemarked i Jylland; men her i Amtet mindes ældre Folk det baade fra *Ringsted* og *Slagelse*.

Paa en levende Maade fortalte en gammel Husmand mig om dette Marked i sidstnævnte By, som han selv havde oplevet det, og jeg gengiver det i det følgende omtrent med hans egne Ord og i hans egen Fortællemaade:

— En *Novemberdag* havde jeg ingen Plads. „Hvad vil du nu?“, sagde man til mig, „nu du ingen Plads har“. „Aah! Det blæser jeg da paa“, svarede jeg; for jeg havde min Sommerløn paa Lommen og var klædt godt paa. En stor og stærk Kleppert var jeg, og jeg vidste, at Folk saa mig an for at kunne tage et godt Tag.

Jeg gik da til *Slagelse* og stillede til *Tyendesalg* paa Fisketorvet.

Her stod i een stor Flok Karlene og i en anden Pigerne.

Alle var iført deres bedste Tøj. Pigerne stod i deres tykke, hjemmegjorte Klæder med Tørklæde om Hovedet, og de fleste Karle i blaat Vadmelstøj og Hue med Øreklapper.

De fleste — baade Karle og Piger — havde Sko eller Støvler paa Fødderne; men nogle mødte op i deres Trætøfler, det var jo ikke alle, der var lige velhavende.

Alle havde vi vore Træsko og vor *So* (d.v.s. Tøjbylt) under Armen, og de fleste stod med Skudsmaalsbogen i Haanden.

Vi saa ikke alle lige godt ud i Klæderne og var heller ikke lige kønne. Lige store og stærke, vimse eller snille var vi heller ikke. Husbondene gik derfor omkring og saa os an, tittede ind omkring i Flokken og gloede op og ned ad os, som var vi en Flok Kvæg eller Pattegrise.

Naar der nu var et Stykke Tyende, hvis Udseende en Bonde syntes om, da sagde han f. Eks.: „Har du ingen Plads?“

Vedkommende svarede: „Næh“.

„Vil du tjene mig?“

„Ja“

„Maa jeg se din Bog?“

Var der saa en tidligere Husbond, der havde skrevet, at man var langsom til Arbejdet, lidt løs paa Tøjet eller rap i Kæften, fik vedkommende Karl eller Pige gerne Bogen tilbage, og Bonden gik til den næste. Dengang havde nemlig en Husbond Lov til at skrive om ens Opførsel i Skudsmaalsbogen.

Syntes Bonden om, hvad der stod, og om ens

Optræden og hele Person, da blev det i Reglen først opklaret, i hvilken By han boede. Undertiden bød han da en Løn, som Tyendet tog imod; men somme-tider kunde det nok lade sig gøre at forlange lidt mere, uden at Bonden blev gal og gik til det næste; maaske slog han til med det, man forlangte, men til andre Tider pruttedes der om det, inden man blev enige.

Omtalte Novemberdag „*solgte jeg mit Skind*“ til en Bonde ned ad Vollerupkanten til, og han gav mig en Daler i Fæstepenge. Mig fæstede han alene efter mit gode Udseende og paa mit glatte Ansigt; for min Skudsmaalsbog laa henne hos *Fæstekvinden i Smedegade*, og Bonden sagde til mig, at jeg skulde gaa hen og hente den og komme tilbage og faa skrevet i den.

Jeg gik ogsaa, men — hvad sker — da jeg kom ud hos Fæstekvinden, stod der netop en Mand, der skulde have en Karl, og hun sagde til ham: „Der er lige en Karl for dig!“ Han saa op og ned ad mig og spurgte, om jeg vilde tjene ham, om jeg var vant til at bruge Heste o.s.v., og saa fremdeles. Han var ude fra Brænderigaarden ved Slagelse; han vilde give ikke saa lidt mere, end jeg var fæstet til hos Bonden fra Vollerup, og jeg slog til. Men jeg var nu i en slem Knibe; for jeg havde faaet Daleren af den anden, og jeg kunde ikke komme uden om, at han havde fæstet mig, om ogsaa jeg virkelig var gaaet til ham og havde budt ham den igen. Jeg tav derfor helt stille med det og beholdt Daleren. Der blev heller aldrig noget ud af det.

Paa Folkemarkedet i Slagelse var der samme Dag en Bonde fra *Vemmeløse* ved Dalmose, der

fæstede en Karl. Det var en Mand, der ingen Karl kunde have, fordi han var en Fremskridtsmand, der forlangte at faa fejten i sin Stald. Paa alle andre Maader var det et godt Sted at være; men i de Tider var det ikke Skik og Brug at bruge Kost i Stalden. Man rodede sædvanligvis kun det værste Skidt ud med en Skovl. Men Karlen, der denne Dag lod sig fæste til dette Sted, overvejede fornuftigt med sig selv: „Skidt med det! Naar jeg gaar og fejer i Stalden, kan jeg da ikke bestille noget andet saa længe“.

### Færgesfart og „Bro“ fra Agersø til Stignæs i gamle Dage.

I gamle Dage, da man hverken havde Postdamper eller Motorbaade i daglig Forbindelse til Skælskør Købstad, gik en meget stor Del af Samkvemmet mellem Agersø og Omverdenen over Ruten *Agersø Bro* (nu Havn) til *Skovbroen* ved den sydlige Ende af *Stignæs Skov*.

Om alt dette fortæller en 97-aarig Mand, født 1847, meget tydeligt:

— Skovbroen, der nu til Dags er en lang Bro, slaaet ud af Pæle og Brædder, bestod i tidligere Tider kun af nogle store runde Sten, der var lagt paa Række et lille Stykke ud i Vandet.

I det nuværende Skovfogedhus, i Skovens sydlige Ende, boede i min Ungdom *Anders Skovfoged*, som tillige var *Færgemand*.

Til Hjælp ved Færgesfarten havde han sine to Sønner, *Rasmus-* og *Per Andersen*.

For en Betaling af en Rigsort = 48 Øre gjorde Færgemanden Turen fra Skovbroen ved Stignæs Skov